

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

REETTA KERÄNEN

Tilintarkastusalaan valmistautuminen

LIIKETALouden KOULUTUSOHJELMA
2020

Tekijä Keränen Reetta	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Kesäkuu 2021
	Sivumäärä 34	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Tilintarkastusalaan valmistautuminen		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millaista tilintarkastustyö on, mitä valmiuksia tilintarkastajat haluisivat uusilta tilintarkastusharjoittelijoilta ja mitä he haluaisivat kertoa hakijoille. Opinnäytetyö kertoo myös tilintarkastajien vastuista ja tilintarkastuksesta sekä sen kokonaiskuvasta.</p> <p>Opinnäytetyö on luonteeltaan kvalitatiivinen tutkimus. Työtä lähdettiin tekemään kirjoittamalla teoriaosaa eli tilintarkastuksen perusasioita kuten mitä on tilintarkastus, mikä sääntelee tilintarkastusta ja tilintarkastajien velvollisuuksia. Tämän jälkeen lähdettiin selvittämään tilintarkastajien omaa näkemystä ja mielipidettä asiaan haastatteluiden avulla. Tilintarkastussalan vaatimuksia lähdettiin myös selvittämään tilintarkastusyhteisöiden nettisivuilta.</p> <p>Tutkimusten mukaan moni tilintarkastusyhteisö toivoo uusilta hakijoilta sosiaalisia taitoja sekä pitkäjänteisyyttä. Tutkimuksen myötä ilmeni myös, että työkokemusta arvostetaan tilintarkastusyhteisöissä.</p>		
Asiasanat Tilintarkastus, tilintarkastaja, tilintarkastuslaki, työharjoittelu		

Author(s) Keränen Reetta	Type of Publication Bachelor's thesis	Date June 2021
	Number of pages 34	Language of publication: Finnish
Title of publication Preparing for the audit industry		
Degree programme Business Administration		
<p>Abstract</p> <p>The purpose of this thesis is to find out what kind of audit work is, what skills auditors would expect from new audit trainees and what they would like to tell applicants. The thesis also tells, about the responsibilities of the auditors, the audit itself and its overall picture.</p> <p>The thesis is qualitative research. The work was started by writing the theoretical part, such as the basics of auditing, such as what is auditing, which regulates auditing and the responsibilities of auditors. Following the auditors' own opinion was clarified through interviews.</p> <p>The requirements of the audit industry were also clarified on the websites of the audit companies. According to research, many audit companies expect new applicants to have social skills and perseverance. Interviews also revealed that work experience is valued in audit companies.</p>		
<p><u>Key words</u> Auditing, accountant, auditing law, Internship</p>		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	3
2	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA MENELMÄT.....	4
2.1	Tavoite	4
2.2	Toteutustapa.....	4
2.3	Tutkimusmenetelmät.....	5
3	TILINTARKASTUS	5
3.1	Tilintarkastuksen tavoite ja tarkoitus	6
3.2	Tilintarkastusvelvollisuus	6
3.3	Tilintarkastusuudistus ja -laki	7
4	TILINTARKASTUSPROSESSI.....	8
4.1	Tilintarkastuksen suunnitteluvaihe	8
4.2	Tilintarkastuksen toteutusvaihe	9
4.3	Tilintarkastuksen päättämisen vaihe.....	11
5	TILINTARKASTAJA.....	12
5.1	Tilintarkastajan ominaisuudet ja kelpoisuus.....	13
5.2	Tilintarkastajan hyväksyminen ja rekisteröinti.....	16
5.3	Riippumattomuus ja esteellisyys.....	18
5.4	Ammattitaito ja salassapitovelvollisuus.....	19
5.5	Tilintarkastajan vastuut.....	19
6	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	23
6.1	Verkkosivujen tutkiminen.....	23
6.2	Haastatteluiden tulokset	26
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	32
	LÄHTEET.....	35
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, minkälaista tilintarkastustyö on, mitä valmiuksia tilintarkastajat haluisivat uusilta tilintarkastusharjoittelijoilta ja mitä he haluaisivat kertoa tilintarkastusalalle haluaville. Opinnäytetyö kertoo myös tilintarkastajien vastuista ja itse tilintarkastuksesta sekä sen kokonaiskuvasta.

Ajatus opinnäytetyön aiheeseen tuli omasta mielenkiinnosta alaa kohtaan. Tilintarkastus on aiheena laaja käsite sekä alalle pyrkiminen ei ole välttämättä yksinkertainen asia, joten aihe keskittyi tilintarkastus työhön valmistautumiseen. Opinnäytetyön tarkoituksena on siis antaa lisätietoa opiskelijoille, jotka ovat kiinnostuneet tilintarkastustyöstä. Tämän avulla opiskelija voi saada apua, miten valmistautua uravalintaan jo opiskelun aikana. Tarkoituksena on päästä haastattelemaan tilintarkastajia, jotta he voivat kertoa omasta kokeneesta näkökulmasta, millaisia valmiuksia opiskelijoilla tulisi olla ja mitä he arvostaisivat.

Tilintarkastusalaa on myös uudistettu viime vuosina. Viimeisin uudistus tilintarkastuslakiin on tullut voimaan 19.8.2016. Samalla on myös uudistettu muitakin tilintarkastusta koskevia säännöksiä. Muutokset ovat koskeneet keskeisimmin tilintarkastuksen kohdetta, tilintarkastuskertomusta, seuraamusjärjestelmää sekä lisäsäännöksiä yleiseen etuun. Suurimpia muutoksia on tilintarkastuskertomuksen uusiminen.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA MENELMÄT

2.1 Tavoite

Opinnäytetyön tavoitteena on saada lisätietoa tilintarkastuksesta niille opiskelijoille, jotka ovat kiinnostuneet tilintarkastusalasta. Tietoa lähdetään selvittämään tilintarkastajilta, haastatteluiden avulla. Tiedon haussa hyödynnetään myös tilintarkastusyhteisöiden nettisivuja. Keskeisin asia mitä halutaan selvittää, on miten opiskelijoiden tulisi valmistautua tilintarkastustyöhön jo opintojen aikana.

Tarkemmin tässä opinnäytetyössä lähdetään etsimään vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Miten opintojen aikana tulisi valmistautua tilintarkastusalaan?
- Millaista työ on luonteeltaan?
- Onko mahdollisia henkilökohtaisia ominaisuuksia mitkä auttaisivat työssä?
- Millaiseksi tilintarkastajat kokevat työnsä?

Opinnäytetyössä kerrotaan myös tilintarkastajilta vaadittavista ominaisuuksista ja vastuista. Työssä kerrotaan myös lyhyesti tilintarkastusprosessista. Ensisijaisesti opinnäytetyön kysymyksiä tarkastellaan tilintarkastajan näkökulmasta.

2.2 Toteutustapa

Opinnäytetyö on tutkimuksellinen ja opinnäytetyöllä ei ole toimeksiantajaa. Tutkimus on luonteeltaan laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Haastattelukysymykset ohjaavat tiettyyn teemaan, mutta vastaukset voivat olla avoimia. Haastatteluiden tulokset kerrotaan tekstinä tai kuviona. Tutkimuksellisen opinnäytetyön ideana on hakea vastauksia mahdollisiin ongelmiin tai kysymyksiin kokeiden, mittausten, kyselyiden tai haastatteluiden avulla. Kyseessä voi siis olla jonkin asian karkottaminen, tutkiminen, kehitysidea työelämän parantamiseksi tai uuden toimintamallin kehittäminen. (Lapin ammattikorkeakoulun [www-sivut](http://www.sivut))

2.3 Tutkimusmenetelmät

Tiedonkeruumenetelmäksi olen ajattelut kyselyjä tai haastatteluja. Haastattelumenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu. Teemahaastattelussa on samat kysymykset kaikille, mutta vastaukset eivät ole sidottuja, vaan vastaukset voivat olla omasanaisia. Haastattelussa keskitytään tiettyyn teemaan, joista keskustellaan vapaasti. Teemahaastattelun avulla pystytään keräämään laajasti aineistoa vaikkakin haastateltavia olisi ollut vähän. Haastattelu olisi siis laadullinen. Ajatuksena on lähteä hakemaan tilintarkastajien omaa työkokemusta ja näkemystä asiasta ja verrata vastauksia keskenään. Tavoitteena on saada haastatteluista neljästä kuuteen, mutta vähemmälläkin sai laajan käsityksen tilintarkastustyöstä.

Tietoa tilintarkastusalasta lähdetään keräämään myös yritysten verkkosivuilta. Verkkosivuilta löytää myös tietoa siitä, mitä tilintarkastajat kaipaavat tilintarkastusharjoittelijoilta. Teoriaosuus perustuu kirjallisiin lähteisiin.

3 TILINTARKASTUS

Tilintarkastus on varmennuspalvelu, joka on tehty lakien ja standardien mukaisesti. Tilintarkastuksessa tarkistetaan yrityksen, yhteisön tai säätiön kirjanpito, tilinpäätös ja hallinto. Jottei turhia virheitä tilinpäätökseen pääsisi, tilinpäätökseen ja kirjanpitoon kohdistetaan tilintarkastustoimenpiteitä. Tällöin tulee oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksista ja sen taloudellisista asemista. Hallinnon tarkastuksessa tarkistetaan se, että yritys on seurannut tätä koskevia lakeja. (Laine 2018)

Tilintarkastuksen olennaisin kohta on, että yhtiö on tilintekovelvollinen. Tilintekovelvollinen meinaa sitä, että ollaan velvollisia toiminaan toisen osapuolen hyväksymällä tavalla ja tälle tehdään tiliä toimistaan. Tällainen velvollisuus on joko sopimukseen perustuva tai lakisääteinen. Esimerkkinä voi toimia osakeyhtiö, jossa hallituksen tulee näyttää osakkaille kirjanpidon ja osakeyhtiölain vaativat tiedot tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. (Tomperi 2018)

Suomessa on arvioitu vuonna 2018 noin puoli miljoonaa yritystä ja yhteisöä, joiden tulisi laatia tilinpäätös. Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman ja taseen sekä näiden liitetiedot. Isojen yritysten tulee myös liittää rahoituslaskelma ja toimintakertomus tilinpäätökseen. (Raitio 2018).

3.1 Tilintarkastuksen tavoite ja tarkoitus

Tavoitteena tilintarkastuksessa on, että tilintarkastaja pystyy antamaan lausunnon siitä, että tilinpäätös noudattaa tilinpäätössäännösten mukaista oikeaa ja riittävää kuvaa toiminnan tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta, tilinpäätös täyttää lakisääteiset vaatimukset, toimintakertomus on laadittu sen mukaisten säännösten mukaan sekä, että tilikauden toimintakertomus ja tilinpäätös ovat yhdenmukaisia. (Tomperi 2018)

Tilintarkastajan tulee tarkastaa tarkistettavan kohteen hallinnon. Hallinnon tarkastuksessa tulee selvittää lainmukaisuus tarkistettavan kohteen vastuuvollisen toiminnasta ja mahdollisista vahingonkorvausvelvollisuuksista. (Tomperi 2018). Tilintarkastuksessa tulee muistaa IFACin (International Federation of Accountants) eettiset vaatimukset. Tilintarkastus tulee tehdä hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Suomessa hyvä tilintarkastuslaki nojaa ISA-standardeihin. ISA tulee sanasta International Standards on Auditing. Tilintarkastajan pitää olla tietoinen, että tilinpäätöksessä saattaa olla virheitä tai puutteita. (Tomperi 2018)

3.2 Tilintarkastusvelvollisuus

Tilintarkastusvelvollisuus kuuluu kirjanpitovelvollisille yhteisöille ja säätiöille. Tilintarkastusvelvollisuus ei kuulu yksityisille elinkeinonharjoittajille ja maatalousyrittäjille. Julkisyhteisöjä kuten kuntia, valtioita sekä seurakuntia säätelee omat erityislait. Osakeyhtiöt, asunto-osakeyhtiöt, osuuskunnat, avoimet yhtiöt, kommandiittiyhtiöt sekä yhdistykset ja säätiöt ovat tilintarkastusvelvollisia. Tällaisten yhteisöjen tulee valita tilintarkastaja, joka suorittaa tilintarkastuksen.

Mikäli yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä ei ole määrätty, että tilintarkastaja tulee valita, voivat pienemmät yhteisöt jättää tilintarkastajan valitsematta. Jotta yhteisö voidaan nimittää pieneksi yhteisöksi, tulee yhteisöllä olla edeltävällä tilikaudella sekä päätyvällä tilikaudella täytynyt enintään yksi tulevista seikoista:

- Loppusumma taseessa ylittyy 100 000 euroa
- Liikevaihto tai sitä vastaava tuotto yli 200 000 euroa
- Alaisia keskimäärin yli kolme henkilöä. (Tomperi 2018)

3.3 Tilintarkastusuudistus ja -laki

Edellinen tilintarkastuslaki hyväksyttiin vuonna 2007 ja jo silloin aloitettiin uuden tilintarkastuslain valmistelu. Hallitus rupesi silloin suunnittelemaan tutkintojärjestelmän uudistusta. (Horsmanheimo & Steiner 2016, 110-111.)

Uusin tilintarkastuslaki tuli voimaan 1.1.2016. Samaan aikaan muuttui muitakin lakeja. Tilintarkastusjärjestelmää koskeva sääntely on keskitetty uuteen tilintarkastuslakiin. Eduskunta hyväksyi 12.3.2015 täysistuntokäsittelyssä uuden hallituksen esityksen tilintarkastuslaista sekä siihen liittyvät muut lait. (Horsmanheimo & Steiner 2016, 110). Uudessa tilintarkastuslaissa uudistettiin tutkintojärjestelmä niin, että järjestelmässä on yksi perustutkinto ja kaksi erikoistutkintoa. Perustutkintona on HT-tilintarkastaja ja kahtena erikoistutkintona ovat KHT-tilintarkastaja sekä JHT-tilintarkastaja. Koska tutkintouudistus edellytti samalla koko järjestelmän uusimisen, tilintarkastuslaki sisältää myös valvontajärjestelmä- ja muutoksenhaku-uudistuksen. (HE 70/2016 1 luku). Tilintarkastajajärjestelmän tärkeänä tehtävänä on lisätä luottamusta tilintarkastukseen ja myös sitä kautta tuoda taloudelliseen raportointiin luotettavuutta sekä edistää tilintarkastuksen korkeaa laatua. (HE 70/2016 1 luku)

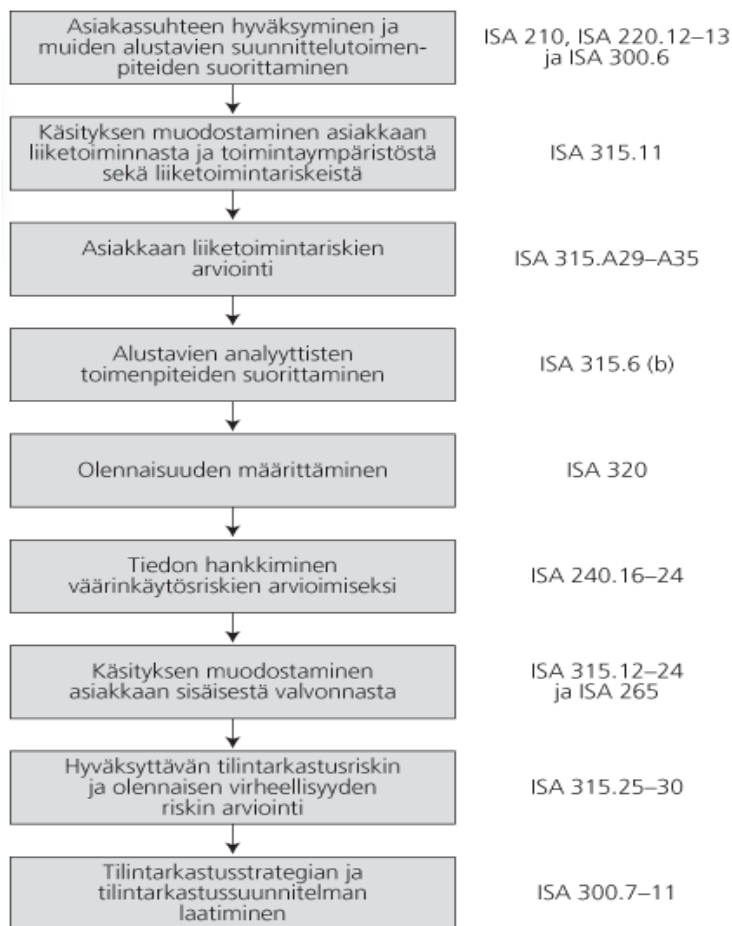
4 TILINTARKASTUSPROSESSI

Tilintarkastusprosessiin kuuluu kolme vaihetta. Ensimmäiseen vaiheeseen kuuluu suunnittelu, toinen vaihe on tilintarkastuksen toteutus ja viimeiseen vaiheeseen kuuluu tilintarkastuksen päättäminen. Seuraavissa kappaleissa käydään nämä vaiheet lyhyesti läpi. (Halonen & Steiner 2009, 53)

4.1 Tilintarkastuksen suunnitteluvaihe

Tilintarkastus alkaa suunnittelulla. Suunnitteluvaihetta voisi kuvailla myös riskien arvioimiseksi. Tämä johtuu siitä, koska suunnitteluvaiheen tehtävät liittyvät melkein kaikki tarkastuskohteen ja tilintarkastuksen riskien arvioimiseen jollain tapaa. Koska riskienarviointi vaatii paljon ammatillista harkintaa, suunnitteluvaiheessa tulisi kokeneiden jäsenten osallistua aktiivisesti prosessiin, kun arvioidaan erityyppisten riskien vaikutuksia ja suunnitellaan asianmukaisten tarkastustoimenpiteiden suorittamista.

Kuvassa 1 kerrotaan suunnittelun työvaiheet sekä ISA-Standardit eli International standards of Auditing eli kansainväliset tilintarkastusstandardit. Suurin osa suunnitteluvaiheen standardeista kuuluu ISA 315, joka tarkoittaa olennaisen virheellisyyden riskien tunnistamiseen ja arvioimiseen yhteisössä ja tämän toimintaympäristöstä muodostetun käsityksen avulla. Isa 315 on laajin kaikista ISA-standardeista. (Halonen & Steiner 22009, 54.) Kuva 1 seuraavalla sivulla havainnollistaa riskienarvioinnin vaiheet.

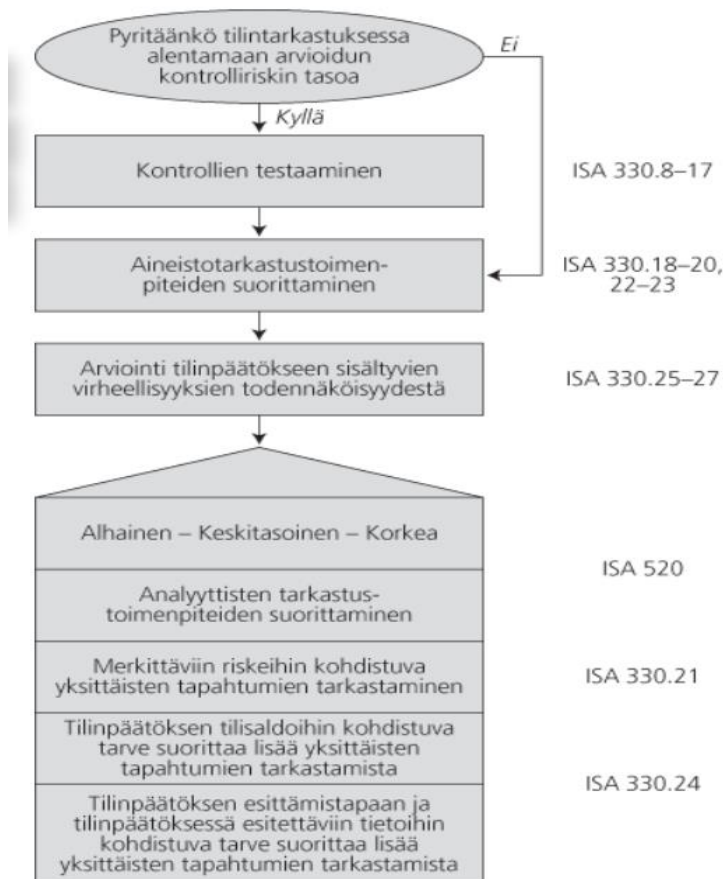

Kuva 1: Tilintarkastusprosessi: suunnitteluvaihe. (Halonen & Steiner 2009, 54)

4.2 Tilintarkastuksen toteutusvaihe

Seuraavana tilintarkastusprosessin vaiheena on toteutusvaihe. Toteutusvaiheessa suoritetaan suunnitteluvaiheessa tehdyt toimenpiteet. Kuvassa kaksi kerrotaan toteutuksen työvaiheet sekä vastaavat ISA:t. Toteutusvaiheen tavoitteena on hankkia tilintarkastusevidenssiä, joka tukee tilintarkastajan arviota alentuneesta kontrolliriskistä. Tavoitteena on myös hankkia tilintarkastusevidenssiä liiketapahtumien rahamääräisestä oikeellisuudesta. Tilintarkastuksen toteutusvaiheessa käytetään Isa-standardeja 330 ja 520. Isa-330 tarkoittaa tilintarkastajan vastusta arvioituihin rikseihin. Ja Isa-520 tarkoittaa analyyttisiä menettelyitä.

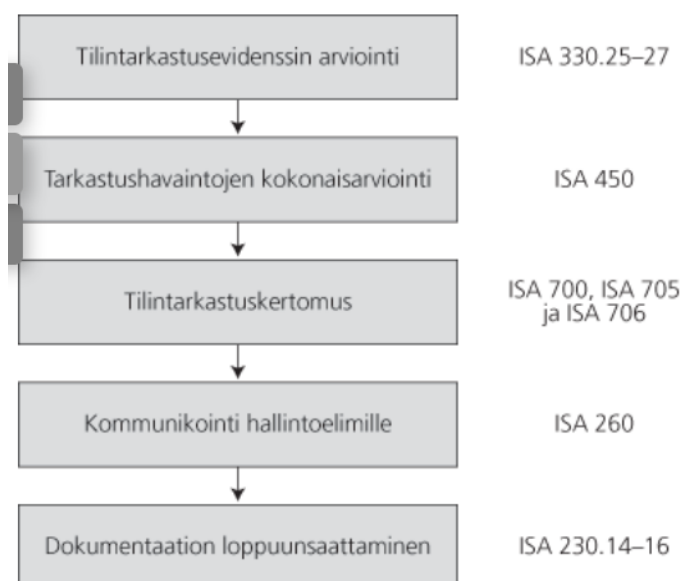
Keino päästä ensimmäiseen tavoitteeseen on kontrollien testaaminen. Kontrolleja tulee testata aina, kun tilintarkastaja on arvioinut kontrolliriskin olevan maksimitason alapuolelle. Jotta seuraavaan tavoitteeseen päästään tulee suorittaa liiketapahtumien aineistotarkastustoimenpiteitä. Usein kontrollien testaaminen ja liiketapahtumien aineistotarkastus kohdistetaan samanaikaisesti samaan liiketapahtumaan. (Halonen & Steiner 2009, 57.) Seuraavana on vielä kuvan kanssa selitetty kontrolliriskien arviointi.

Kuva 2: Kontrolliriskien arviointi. (Halonen & Steiner 2009, 58)

4.3 Tilintarkastuksen päättämisvaihe

Suunnittelun ja toteutuksen jälkeen tulee tilintarkastuksen kolmas eli viimeinen vaihe. Tässä vaiheessa arvioidaan jo hankittua tilintarkastusevidenssiä ja tehdään päätös, onko tietoa riittävästi ja onko se tarkoituksenmukaista, jotta riski virheellisyydestä on tarpeeksi matalatasoinen. Tilintarkastusevidenssi on luonteeltaan kumuloitavaa, joten tästä syystä tilintarkastaja ottaa loppuarvioinnissa huomioon kaikki hankittu tilintarkastusevidenssi aikaisemmistakin vaiheista. (Halonen & Steiner 2009, 59) Kuva 3 havainnollistaa päättämisvaiheen.

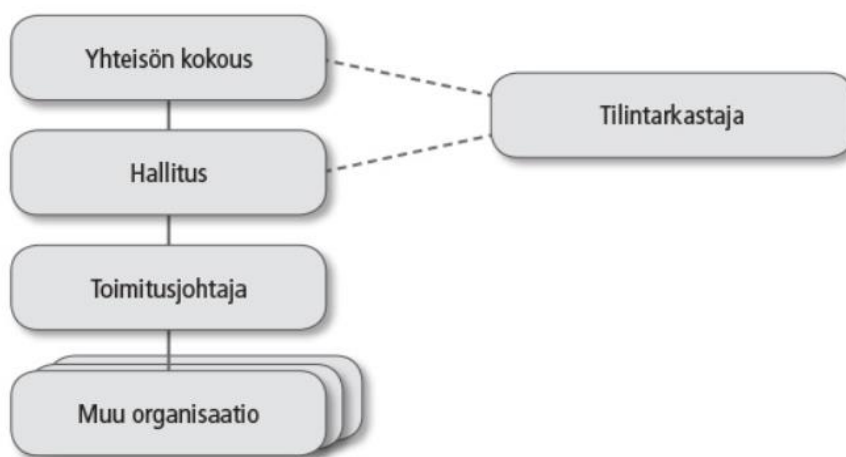

Kuva 3: Tilintarkastuksen päättämisvaihe. (Halonen & Steiner 2009, 59)

Päättämisvaiheessa on todella tärkeää miettiä, onko suoritettujen tilintarkastustoimenpiteiden perusteella havaittu viitteitä olennaisen virheellisyyden riskitason muuttumisesta ja onko tähän reagoitu asianmukaisesti. Tulee myös miettiä, ovatko suoritettujen tarkastustoimenpiteiden perusteella tehdyt johtopäätökset asianmukaisia. Ja onko tarkastuksen kuluessa tullut eteen joitain epäilyksiä herättäviä havaintoja. Sitten kun kaikki tarkastustoimenpiteet ovat käyty loppuun ja niiden perusteella on tehty johtopäätökset, raportoidaan tarkastushavainnot hallintoelimille sekä viimeistellään tilintarkastuskertomus lopulliseen muotoonsa. (Halonen & Steiner 2009, 59.)

5 TILINTARKASTAJA

Tilintarkastajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai tilintarkastusyhtiötä, joka on tilintarkastuslain mukaisesti hyväksytty. Tilintarkastaja voi olla uuden tilintarkastuslain mukaan HT-tilintarkastaja, KHT-tilintarkastaja, JHT-tilintarkastaja sekä hyväksytyt tilintarkastusyhteisöt. HT-tilintarkastajat ovat suorittaneet tilintarkastuksen perustutkinnon. KHT-tilintarkastajat ovat suorittaneet yleisen edun kannalta merkittävän yrityksen tilintarkastajan erikoispätevyyden. JHT-tilintarkastajat ovat suorittaneet julkishallinnon ja -talouden erikoispätevyyden. (Tomperi 2018)

Kuva 4. Tilintarkastajan asema organisaatiossa (Tomperi 2018)

Tilintarkastaja on toimitielin, joka valvoo ja tarkistaa osakeyhtiön toimintaa. Tilintarkastaja toimii luottamusmiehenä yhtiön omistajille. Tilintarkastajan velvollisuuteen kuuluu valvoa ensisijaisesti yhtiön kokonaisuutta. Tilintarkastajien tehtäviin kuuluu tarkastaa tilikauden kirjanpito ja tilinpäätös sekä yhtiön hallinnon tarkastus. Tilintarkastajan tulee perehtyä tilikauden tapahtumiin ja siten päätellä, onko tilinpäätös tehty voimassa olevien säännösten mukaisesti. Tilintarkastajan tulee myös arvioida toiminnan tulosta ja taloudellista asemaa niin, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden päätyttyä. (Laki24 www-sivut)

5.1 Tilintarkastajan ominaisuudet ja kelpoisuus

Tilintarkastajan velvollisuutena ei ole pelkästään täyttää yksittäisten tilintarkastusasiakkaiden tai toimeksiantajien tarpeita. Tilintarkastajan pitää käyttäytyä yleisen edun mukaisesti. Jotta tilintarkastaja toimii yleisen edun mukaisesti, hänen tulee noudattaa tilintarkastajille asetettuja eettisiä vaatimuksia. IFACin (International Federation of Accountants) antamien vaatimusten mukaan tilintarkastajan tulee noudattaa seuraavia periaatteita:

- **Rehellisyys:** Tilintarkastajan pitää olla suora ja vilpitön työ asioissa. Rehelliisyyteen kuuluu myös tasapuolisuus ja totuudenmukaisuus.
- **Objektiivisuus:** Tilintarkastaja ei tule antaa valtaa ennakkokäsityksille, intressistiriidoille tai toisten osapuolten vaikutukselle työssä.
- **Ammatillinen pätevyys ja huolellisuus:** Tilintarkastaja tulee pitää ammatilliset tiedot ja taidot vaaditulla tasolla, jotta asiakkaat ja työnantajat saavat pätevää asiantuntijapalvelua. Työn teossa tilintarkastajan pitää hoitaa hommat tunnollisesti sekä tilanteeseen sopivan ammatillisen standardin mukaisesti.
- **Salassapitovelvollisuus:** Tilintarkastaja täytyy pitää työhön liittyvät tiedot luottamuksellisena. Luottamuksellista tietoa ei missään nimessä tule käyttää muiden osapuolten henkilökohtaisten tarpeiden eduksi.
- **Ammatillinen käyttäytyminen:** Tilintarkastajan kuuluu noudattaa olennaisia säännöksiä ja varoa ammattikunnan mainetta heikentäviä toimenpiteitä. Tilintarkastajan ei kuulu liioitella väitteitään esimerkiksi hänen ammattitaidostaan, pätevyydestä tai kokemuksestaan. Hänen ei tule myöskään väheksyä toisten työtä. (Tomperi 2018)

Tilintarkastajaksi haluavan tulee täyttää tilintarkastuslain ja TEM:n (Työ- ja elinkeinoministeriö) asetuksen mukaiset yleiset edellytykset. Näiden avulla hän voi päästä PRH:n (Patentti- ja rekisterihallitus) tilintarkastusvalvonnan järjestelmään tilintarkastustutkintoon. (Suomen tilintarkastajat)

Jotta haluava voi osallistua tenttiin, tulee hänellä olla suoritettuna yliopisto-, korkeakoulu- tai ammattikorkeakoulututkinto, vaadittu määrä tilintarkastusopintoja sekä tietty määrä työkokemusta tilintarkastustehtävistä. Vaatimukset riippuvat hakeeko ha-

luava HT, KHT tai JHT tutkintoon. Kun tilintarkastaja tutkinto on suoritettu hyväksytysti, annetaan tilintarkastajan vakuutus oikeuden edessä ja rekisteröidytään PRH:n tilintarkastajarekisteriin. Tilintarkastajatutkintoja pidetään vuosittain elo-syyskuussa. (Suomen tilintarkastajat)

Ennen kuin tilintarkastusosalalle haluavasta voi tulla tilintarkastaja, tulee hänen täyttää tiettyjä vaatimuksia. Tilintarkastajalla on yleisiä edellytyksiä sekä erityisiä edellytyksiä. Yksi yleinen edellytys on, että tilintarkastajalla tulee olla korkeakoulututkinto. Mikäli korkeakoulututkintoa ei ole, pitää tilintarkastajalla olla ainakin seitsemän vuoden ajalta kokemusta ammattimaisista laskentatoimen-, oikeudellisen- ja rahoitusalan työtehtävistä. Tällaisia tehtäviä voi olla esimerkiksi toimitusjohtajan, talousjohtajan tai sisäisen tarkastajan tehtäviä. KHT- ja JHT-erikoistumistutkintoihin tarvitaan ylempi korkeakoulututkinto. Mikäli ylempää korkeakoulututkintoa ei ole, voidaan tämä korvata viiden vuoden ammattikokemuksella. Korkeakoulututkinto tai muut vaatimukset tulee olla suoritettuna ennen tilintarkastajan tutkintoon osallistumista. (Raitio 2018)

Niin kuin aikaisemmin kerrottiin, tilintarkastajilla on erilaisia kelpoisuusvaatimuksia. HT-tilintarkastajalla tulee olla tilintarkastajan perustutkinto suoritettuna. KHT-tilintarkastajalla tulee olla yleisen edun kannalta merkittävän yrityksen tilintarkastajan erikoispätevyys suoritettuna. JHT-tilintarkastajalla tulee olla julkishallinnon ja talouden erikoispätevyys suoritettuna. (Tomperi 2018)

Yleisiä kelpoisuusvaatimuksia on, että tilintarkastajalla ei voi olla määrätty edunvalvoja, toimikelpoisuutta ei ole voitu rajoittaa, hän ei voi olla vajaavaltainen, hän ei voi myöskään olla konkurssissa tai liiketoimintakiellossa. On mahdollista, että kahdeksantoista vuotta täyttänyt henkilö julistetaan vajaavaltaiseksi esimerkiksi mielisairauden vuoksi. Tuomioistuin voi rajoittaa toimikelpoisuutta, mikäli henkilö on kykenemätön hoitamaan omia taloudellisia asioita, eikä edunvalvojan nimeäminen auta turvaamaan henkilön etujaan. Mikäli henkilö on tuomittu talousrikoksista, voidaan tämä henkilö määrätä liiketoimintakieltoon. (Tomperi 2018)

Erityisiä kelpoisuusvaatimuksia on, että yhden tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jossa päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KTH-tilintarkastaja mikäli

- 1) kyseessä yleisen edun kannalta merkittävästä yhteisöstä
- 2) Yhteisöllä tai säätiöllä on päättyneellä tilikaudella toteutunut ainakin kaksi seuraavista edellytyksistä:
 - loppusumma taseessa on yli 25 000 000 euroa
 - liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittyy 50 000 000 euron
 - yhteisön tai säätiön alaisena on keskimäärin yli 300 henkilöä. (Tomperi 2018)

Koska tilintarkastuksessa on kyse suuresta luottamuksesta eri osapuolten välillä, tilintarkastajalta edellytetään riippumattomuutta, vahvaa ammattitaitoa sekä salassapitovelvollisuutta. Käytetty informaatio tilintarkastuksessa täytyy pystyä todentamaan. (Tomperi 2018)

Seuraavana on kerrottu vielä, mitä PRH-sivuilla lukee vaadittavista opinnoista. Opinnotavaatimuksista on määrätty TEM:n (Työ- ja elinkeinoministeriö) asteuksessa (1442/2015). HT-tutkintoon vaadittavia opintoja on tilintarkastuksen ja laskentatoimen, kauppa- ja taloustieteen sekä oikeustieteen opintoja. Tällaisia opintoja voi suorittaa myös esimerkiksi täydennyskoulutuksilla. Tilintarkastuksen ja laskentatoimen opintoja tulee olla vähintäänkin 52 opintopisteen verran. Näiden tulee käsitellä seuraavia aihealueita:

- Hyvää tilintarkastustapaa ja tilintarkastusta koskevia sääntelyjä
- kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevia sääntelyjä, hyvää kirjanpitolapaa ja tilinpäätöksen analysointia
- johdon laskentatoimea
- sisäistä valvontaa

Kauppa- ja taloustieteen opintoja tulee olla vähintäänkin 22 opintopisteen verran ja näihin tulee sisällyttää:

- liikeloustiedettä ja kansantaloustiedettä
- yritysrahoitusta ja rahoitusmarkkinoita
- talousmatematiikkaa ja tilastotiedettä
- tietotekniikkaa ja tietojärjestelmää

Oikeustieteen opintoja tulee olla 22 opintopisteen verran ja näiden tulee käsitellä:

- eri yhteisömuotojen ja arvopaperimarkkinoiden koskevaa sääntelyä
- yritysverotusta, ennakoperintää, arvonlisäverotusta ja verotusmenettelyä
- kauppa- ja varallisuus oikeutta, maksukyvyttömyys- sekä työlainsäädäntöä.

Seuraavaksi asetuksessa on kerrottu mitä JHT-tutkintoon vaaditaan vielä julkisektorin opintoja vähintäänkin 16 opintopisteen verran. Näiden tulee käsitellä:

- julkishallinnon laskentatoimea
- julkisallinnon sääntelyä

Mikäli hakijalla on vähintäänkin 1,5 vuoden kokemus julkishallinnon ja -talouden tarkastustehtävistä, häneltä ei vaadita julkissektorin opintoja. (Patentti- ja rekisterihallitus 2021)

5.2 Tilintarkastajan hyväksyminen ja rekisteröinti

Tilintarkastusvalvonta hyväksyy tilintarkastusalanhakijoita eri koulutusaloilta, jos he täyttävät koulutustasojen vaadittavat vaatimukset.

HT- tilintarkastajan hyväksymisedellytyksiin kuuluu seuraavia asioita.

- HT-tilintarkastajaksi hakijan ei tule olla konkurssia, liiketoimintakiellossa, vaajavaltainen. Hänen toimintakelpoisuutensa ei saa olla rajoitettu, eikä hänellä saa olla määrätty edunvalvojaa.
- Hakija ei ole osoittanut toiminnallaan sopimatonta käytöstä tilintarkastajan tehtävän hommaan
- Hakijalla tulee olla korkeakoulututkinto tai vähintään seitsemän vuoden kokemus ammattimaisesta laskentatoimen, rahoituksen sekä oikeudellisen alan tehtävissä
- Hakijan on täytynyt suorittaa tilintarkastajan tehtävän edellyttämät laskentatoimen, oikeustieteen ja muut kauppa- ja taloustieteelliset opinnot
- Hakijalla tulee olla käytännön kokemusta tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten tilintarkastuksesta ainakin kolmen vuoden ajan tai vaihtoehtoisesti vastaavien taloudellisten laskelmien tarkastamisesta. Tai hänellä tulee olla 15 vuoden kokemus ammattimaisesta laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä käytännössä.
- Hakijan on suoritettava hyväksytysti tilintarkastajatutkinnon

- Kun hakija on suorittanut HT-tutkinnon hyväksytysti, tulee hänen antaa tuomioistuimelle tilintarkastajan vakuutuksen. (Tilintarkastuslaki 1141/2015, 6luku 1§)

KHT-erikoispätevyyden hyväksymisedellytyksiä ovat:

- joko hänellä tulee olla suoritettuna ylempi korkeakoulututkinto tai hän on toiminut ainakin viiden vuoden ajan HT-tilintarkastajana tai hänellä on vähintään seitsemän vuoden kokemus ammattimaisista laskentatoimen, oikeudellisen ja rahoituksen alan tehtävistä
- hänen tulee olla suoritettu hyväksytysti yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan erikoistumistutkinnon. (Tilintarkastuslaki 1141/2015, 6luku 2§)

JHT-erikoispätevyyden hyväksymisedellytyksiä ovat seuraavat asiat.

JHT-tilintarkastajaksi hyväksytään sellainen henkilö, joka täyttää KHT-tilintarkastajan edellytykset sekä:

- hänellä on suoritettu ylempi korkeakoulututkinto tai hän on toiminut ainakin viiden vuoden ajan HT-tilintarkastajana taikka hänellä on ainakin seitsemän vuoden kokemus ammattimaisesta laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä.
- hänellä on suoritettu julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tehtävän edellyttämät laskentatoimen ja oikeustieteen opinnot tai hän on hankkinut vähintään puolentoistavuoden kokemuksen julkishallinnon ja -talouden tehtävistä
- hänellä on suoritettu hyväksytysti julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikoistumistutkinto. (Tilintarkastuslaki 1141/2015, 6luku 3§)

Mikäli HT-, KHT-, tai JHT-erikoistutkintoon haluaa, järjestetään ne kerran kalenterivuodessa vähintäänkin. Tutkintoon pystyy osallistumaan luonnollinen henkilö, mikäli hänellä on osallistumisluvan Tilintarkastusvalvonnalta. Osallistumislupa on voimassa viisi seuraavaa kalenterivuotta myöntämivuoden jälkeen. HT, KHT ja JHT- tutkintoihin tarvitaan jokaiseen lupa osallistua niihin. Lupa annetaan niille, jotka täyttävät yllä olevat hyväksymisedellytykset. (Tilintarkastuslaki 1141/2015, 6luku 3§)

5.3 Riippumattomuus ja esteellisyys

Tilintarkastajan tulee olla riippumaton toimeksiantoa suorittaessaan ja hänen tulee järjestää hänen tekemisensä niin, että se turvaa hänen toimintansa riippumattomuudella. Mikäli riippumattoman toiminnan edellytykset eivät täyty, tilintarkastajan tulee kieltäytyä ottamasta toimeksiantoa tai luovuttava siitä. Tilintarkastaja ei tarvitse kieltäytyä tai luopua toimeksiannosta, jos:

- tekijät, jotka uhkaavat riippumattomuutta ovat arvoitu merkityksettömäksi; tai
- tilintarkastaja on ruvennut toimenpiteisiin, jotka turvaavat riippumattomuutta

Riippumattomuutta turvaaviin toimenpiteisiin tulee ryhtyä, jos:

- tilintarkastajalla on jotain etuuksia esimerkiksi taloudellisia yhteisössä tai säätiössä;
- tilintarkastajalla on liikesuhde tai jokin muu suhde yhteisöön tai säätiöön;
- tarkastuskohteena on tilintarkastajan oma toiminta;
- tilintarkastaja toimii yhteisöä tai säätiötä vastaan jossain asiassa esimerkiksi oikeudenkäynnissä;
- tilintarkastaja on läheinen henkilöön, joka on yhteisössä tai säätiössä; tai
- tilintarkastajaa painostetaan.

Edellä mainitut asiat, jotka uhkaavat riippumattomuutta tai toimenpiteet niiden turvaamiseksi, tulee kirjata toimeksiantoa koskevaan aineistoon. (Tilintarkastuslaki 1141/2015, 4 luku 6§)

IFAC on antanut eettisiä ohjeita, joiden mukaan riippumattomuuteen kuuluu mielen riippumattomuus sekä näkyvä riippumattomuus. Mielen riippumattomuudessa tilintarkastajan tulee pystyä toimimaan rehellisesti, olemaan puolueeton ja säilyttämään ammatillisen skeptisyyden. Näkyvässä riippumattomuudessa tilintarkastajan tulee välttää tilanteita, joissa kolmas osapuoli voisi päätellä, että tilintarkastaja ei ole rehellinen, puolueeton tai hän ei ole säilyttänyt ammatillista skeptisyyttä. (Tomperi 2018)

Esteellisyydellä viitataan eturistiriitaan, joka esiintyy virkatehtävissä. Esteellisyydellä tarkoitetaan siis sitä, että virkamies tai luottamushenkilö ei voi osallistua asian ratkaisemiseen tai käsittelyyn. Esteellisyysäännöksillä turvataan hallinnollisten menettelyiden sekä hallinnollisten päätösten oikeellisuus, puolueettomuus ja objektiivisuus.

Esteellisyys tapahtuu, kun virkamies on joko asiaan tai asianosaisiin sellaisessa suhteessa, että hänen puolueettomuutensa vaarantuu. Pelkästään mahdollisuus vaarantumiseen riittää. Tällaisessa tilanteessa esteellinen henkilö ei saa olla päättämässä asiasta. Hänen ei tule olla läsnä asiaa käsiteltäessä. (Minilex [www-sivut](#))

Esteellisyyssäännökset täsmentävät tilintarkastajien riippumattomuutta. Tällaisissa tapauksissa riippumattomuutta vaarantavat tekijät ovat sellaisia, jotka estävät tilintarkastajaa toimimaan kyseisessä yhteisössä eli hän saa ehdottoman esteellisyyden. (Tomperi 2018)

5.4 Ammattitaito ja salassapitovelvollisuus

Tilintarkastajalla sekä hänen avustajillaan on salassapitovelvollisuus asioista, joita tilintarkastuksessa tulee esille, ellei kysymyksessä ole julkisesti saatavilla oleva tieto. On poikkeuksia, joissa salassapitovelvollisuus ei ole voimassa. Tällaisia asioita on esimerkiksi, jos tilintarkastajan tulee ilmoittaa tai lausua asiasta lain nojalla, asianomainen antaa luvan asian lausumiselle, tuomioistuin, viranomainen tai joku muu henkilö lain mukaan pyytää samaan tiedon tai asia on tullut jo yleiseen tietoon. (Tomperi 2018)

5.5 Tilintarkastajan vastuut

Tilintarkastajan vastuut liittyvät tilintarkastustoimintaan. Tilintarkastajan vastuut voidaan jakaa kolmeen osaan, joita ovat kurinpidollinen vastuu, vahingonkorvausvastuu sekä rikosoikeudellinen vastuu. Näiden soveltamisedellytykset eroavat toisistaan. (Tomperi 2018)

Kurinpidollisessa vastuussa arvioidaan tilintarkastajan toiminnan moitittavuutta. Vaikka konkreettista seuraamusta, kuten esimerkiksi taloudellista vahinkoa ei olisi tapahtunut, toiminta voi silti olla joltain osin moitittavaa. Tilintarkastusvalvonnan vastuussa on valvoa, että tietyt edellytykset säilyvät tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen hyväksymisessä. Esimerkki edellytysten rikkomisesta on, että tilintarkastaja ei ole ollut ammattitaitoinen tai hänet on tuomittu talousrikoksesta. Valvonnan vastuulla

on myös valvoa, että tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt käyttäytyvät tilintarkastusta koskevien säännösten ja muiden ohjeiden mukaisesti. (Tomperi 2018)

Oikeudelliselta luonteeltaan kurinpidolliset sanktiot eivät ole rangaistuksia. Kurinpidolliset sanktiot ovat moitteita, joita hyvää tilintarkastustapaa valvojat määräävät. Kun tarkastellaan tilintarkastajan toimintaa, siinä arvioidaan, onko hän toiminut sääntöjen mukaisesti, onko hän toiminut hyvän tilintarkastustavan mukaisesti, toimiiko hän ammattieettisten periaatteiden sekä kansainvälisten standardien mukaisesti. Valvojan tulee kertoa, onko toiminta moitittavaa vai ei. Tilintarkastusvalvonta voi käsitellä tilintarkastajan moitittavuutta oma-aloitteisesti, mutta yleensä asia tulee käsiteltäväksi tilintarkastusvalvontaan ulkopuolisen tekemän kantelun perusteella. (Tomperi 2018)

Huomautus, varoitus ja hyväksymisen peruuttaminen sekä määräaikainen kielto toimia tilintarkastajana ovat kurinpidollisia seuraamuksia. Huomautus tulee antaa tilintarkastajalle, jos tilintarkastaja on menetellyt tilintarkastuslain tai sen nojalla annettujen säännösten tai jossain muussa olevien lainsäädösten vastaisesti, jotka koskevat tilintarkastuslakia. Huomautus riittää siinä kohtaa, mikäli moitittavuus on vähäistä ja siihen liittyy lieventäviä asianhaaroja tai sen on vähämerkityksellinen taloudellisesti. Mikäli huomautusta ei pidetä riittävänä tulee tilintarkastuslautakunnan antaa varoitus asiasta. Perutettava hyväksyminen tulee antaa siinä vaiheessa, jos tilintarkastaja on tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta menetellyt tilintarkastuslain tai sen nojalla muiden säännösten vastaisesti tai hän ei täytä hyväksymisen edellytyksiä enää. On myös mahdollista, että peruttaminen koskee erikoispätevyyttä eli KHT/JHT tutkintoa, jolloin henkilö voi toimia silti HT-tilintarkastajana. Jotta hyväksymisen peruttaminen voidaan tehdä, on tilintarkastajan saatava ensin varoitus asiasta ja sen jälkeen, mikäli tilintarkastaja ei ole korjannut menettelyä, hyväksymisen peruttaminen voidaan tehdä. Mikäli tilintarkastuslautakunnan mielestä varoitus on liian lievä ja hyväksymisen peruttaminen liian ankara seuraamus, voidaan tilintarkastajalle tai päävastuulliselle tilintarkastajalle antaa kielto suorittamasta tilintarkastuksia ja allekirjoittamasta tilintarkastuskertomuksia enintään kolmen vuoden ajan. Jos tilintarkastuslautakunta antaa varoituksen, hyväksymisen peruuttamisen tai toimintakieltoa koskevan päätöksen, tulee heidän julistaa tällainen päätös. (Tomperi 2018)

Tilintarkastajan tulee tehdä riittävä määrä töitä ja tätä valvoo tilintarkastusvalvonta valvontailmoitusten avulla. Tämä ylläpitää tilintarkastajan ammattitaitoa. Jos tilintarkastaja syyllistyy rikokseen, voidaan katsoa, että tilintarkastaja on sopimaton tehtävään ja kyseisen tilintarkastajan hyväksyminen voidaan perua. (Tomperi 2018)

Helsingin hallinto-oikeudelta saa hakea muutosta tilintarkastusvalvonnan päätökseen. Tällaiseen päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tilintarkastajien työstä tehty kantelu voi osoittautua pidemmälle, kuin yhden tilintarkastajan toimiin tai laiminlyönteihin. Saman tilintarkastuskertomuksen allekirjoittaneet tilintarkastajan ovat yhdenvertaisessa vastuussa mahdollisista virheistä. Mikäli työnjaosta on sovittu tilintarkastajien välillä keskenään, tulevat heidän jokaisen varmistaa silti, että muut tilintarkastajat suorittavat työnsä myös hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Tilintarkastajan pitää huolehtia, että hänen avustajansa ja asiantuntijat hoitavat työnsä hyvin, sillä tilintarkastaja vastaa heidän työstään. Jos tilintarkastus työhön on valittu tilintarkastusyhteisö, päävastuullinen tilintarkastaja ottaa yleensä vastuun mahdollisista moitteista. (Tomperi 2018)

Vahingon tapahtuessa, kyse on vahingonkorvausvastuusta. Jos tilintarkastaja aiheuttaa vahinkoa on tilintarkastajalla korvausvastuu tästä. Tilintarkastajan pitää tehdä tilintarkastus hyvän tilintarkastustavan mukaan. Tähän kuuluu myös raportointivelvollisuus. Esimerkkinä vahingonkorvausvastuusta voi olla se, että tilintarkastaja on muuten hoitanut työn kunnolla, mutta ei ole antanut huomautusta toimintakertomuksessa, vaikka-kin siihen olisi ollut aihetta. Tilintarkastaja on vastuussa myös hänen apulaisensa vahingoista, joita on syntynyt huolimattomuudesta tai tahallisesta teosta. Korvausvastuun syntyminen edellyttää, että vahinko tulee olla rahassa mitattavissa, vahinko on tilintarkastajan tekemä tai tilintarkastajan teko tai laiminlyönti on johtanut vahinkoon. (Tomperi 2018)

Mikäli vahingonkorvausvastuuta joudutaan käsittelemään, hoidetaan se yleisessä alioikeudessa tai välimiesmenettelyssä. Jos tilintarkastajalla syntyy vahingonkorvausvastuu, niin vahingonkorvaus voi koskea tilintarkastustoimeksiannon toista osapuolta kohtaan eli tilintarkastusasiakkaana olevaa yhteisöä. Vahingonkorvausvastuu voi myös syntyä henkilöitä kohtaan, esimerkiksi tilintarkastusasiakkaan osakkaita, yhtiömiehiä, jäseniä, velkojia, tavarantoimittajia tai muita henkilöitä, jotka ovat kärsineet

vahingosta. Tilintarkastusasiakasta kohtaan voi syntyä vahingonkorvausvelvollisuus, jos tilintarkastaja on aiheuttanut vahingon tahallaan tai huolimattomuuden takia suorittaessaan tehtävää. (Tomperi 2018)

Tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon osakkeelle tai muulle henkilölle, jos hän on aiheuttanut vahinkoa rikkomalla tilintarkastuslakia, kyseistä yhteisölakia, tilintarkastusasiakkaan yhtiöjärjestystä, sääntöjä tai yhtiösopimusta. Jotta vahingonkorvausvelvollisuus voi syntyä, se edellyttää, että vahinko on sattunut kolmannelle osapuolelle tilintarkastajan toiminnasta. Tämä edellyttää myös sen, että kolmannen osapuolen taloudellinen päätöksenteko perustuu osittain tilintarkastajan antaman raporttiin, esimerkiksi tilintarkastuskertomukseen. Tilintarkastusasiakkaan rahoittaja voi vaatia vahingonkorvausta tilintarkastajalta, jos hän on antanut virheellisen tai vajavaisen tilintarkastuskertomuksen. Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, vastuussa on yhteisö ja päävastuullinen tilintarkastaja. Tilintarkastajien tulisi varautua mahdolliseen korvausvastuuseen vastuuvakuutuksella. Tilintarkastajan toiminnan moitittavuus vaikuttaa vakuutuskorvauksen määrään. Mikäli tilintarkastaja joutuu korvaamaan vahingon, tulee hänen vaatia vakuutusyhtiöltä korvausta vastuuvakuutuksen perusteella. Vakuutusehtojen mukaan varallisuusvahingon johdosta suoritettavaa korvausta voidaan vähentää tai kokonaan evätä, jos vakuutuksenottaja on aiheuttanut vahingon törkeällä huolimattomuudella. Suomessa tilintarkastajan korvausvastuu on rajaton, mutta jossain muissa maissa ei. (Tomperi 2018)

Rikosoikeudellinen vastuu syntyy taas sen takia, jos tilintarkastaja on syyllistynyt laiminlyöntiin tai rikoslain perustuvaan rangaistavaan tekoon. Tilintarkastajan rikosoikeudellinen vastuu tarkoittaa sitä, että tilintarkastaja on tehnyt rangaistavaksi säädetyn teon. Tästä voidaan asettaa syytteeseen tuomioistuimessa ja hänelle voidaan myös tuomita rangaistus. Rikosoikeudelliseen vastuuseen joutunut on tehnyt aina tahallisen teon tai laiminlyönnin. (Tomperi 2018)

Rikosalain 30 luvun 10a §:ssä tilintarkastusrikokseksi on säädetty tilintarkastuskertouksen laatimista koskevan säännöksen rikkominen, jos teko ei ole vähäinen. Rangaistussakko voi olla sakosta kahden vuoden vankeuteen. Pienet rikkomukset rangaistetaan tilintarkastusrikkomuksena, jolloin rangaistuksena tulee sakot. Tilintarkastusrik-

komuksesta rangaistaan tilintarkastajaa, joka on tahallaan rikkonut tilintarkastuskertomuksen sääntöjä tai on törkeästi huolimattomuudestaan rikkonut niitä. Rangaistavana on myös tilintarkastaja, joka antaa tarkoituksella tai törkeästi huolimattomuudestaan väärän tai harhaanjohtavan lausunnon viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön. Jos laissa ei ole säädetty vakavampaa rangaistusta, tulee rangaistuksen oltava sakko. Jos tilintarkastaja on käyttänyt ammattinimikettä luvattomasti, tulee tästä sakkorangaistus. Jos joku käyttää tilintarkastajan nimikettä tai jotain muuta nimikettä, josta voidaan ajatella hänen olevan tilintarkastaja, voidaan kyseiselle henkilölle antaa sakkorangaistus. Rangaistavaksi teoksi lasketaan myös salassapitovelvollisuuden rikkominen. (Tomperi 2018)

6 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

6.1 Verkkosivujen tutkiminen

Tässä kappaleessa on tutkittu yritysten verkkosivuja ja haettu tietoa millaista harjoittelijaa yritys kaipaisi.

Ensimmäisenä tarkasteltiin KPMG sivuja. KPMG Oy Ab on suomen johtavia asiantuntijaorganisaatioita. KPMG on konsulttiyritys, joka tarjoaa tilintarkastus- ja varmennuspalveluja. Näiden lisäksi yritys tarjoaa myös vero- ja lakipalveluja, liikkeenjohdon ja teknologian konsultointia sekä yritysjärjestelypalveluja. (KPMG [www-sivut](#))

KPMG sivuilla on työpaikkahakemus, jossa haetaan opiskelijaa harjoitteluohjelmaan. Harjoitteluohjelma on tarjolla 3.–5. vuoden kaupallisen, oikeustieteellisen tai teknikan alan opiskelijalle. KPMG toivoo hakijalta kiinnostusta alaa kohtaan sekä uteliasta ja aktiivista asennetta. KPMG lupaa hienoja asioita, jos kattava kokemuspaletti alasta kiinnostaa. (KPMG [www-sivut](#)). Pääsin myös haastattelemaan KPMG työntekijää joten, alemmaa löytyy enemmän tietoa mitä KPMG työntekijät kaipaisivat uusilta työnhakijoilta ja harjoittelijoilta.

Seuraavana tutkittiin PricewaterhouseCoopersin nettisivuja eli PWC sivuja. PWC kuuluu neljän suurimman tilintarkastusketjun joukkoon. PWC Suomi kuuluu kansainväliseen ketjuun, jotka toimivat 155 maassa. PWC:n palveluihin kuuluu liikkeenjohdon konsultointi, yritysjärjestelmäpalveluita, tilintarkastus- ja muut varmennuspalvelut, veroneuvonta, lakipalvelut, riskienhallinta palvelut sekä yritys vastuupalvelut. (PWC www-sivut)

PWC tarjoaa kahdesta neljään kuukauteen harjoittelujaksoa motivoituneille osaajille ympäri Suomen konsultoinnin, yritysjärjestelyiden, tilintarkastuksen ja verotuksen parissa. He palkkaavat opintojen alkuvaiheessa olevia harjoittelijoita tilintarkastuksen tehtäviin palvelukseen. PWS toivoo hakijan olevan oma-aloitteinen, analyyttinen ja sopeutuva uusiin tilanteisiin helposti. He odottavat hakijan olevan suoraselkäinen ja välittävä työkaveri, joka on valmis haastamaan ajatteluaan sekä toimimaan tiiviissä yhteisössä muiden kanssa. PWC toivoo hakijalta, että kandidaatin tutkinto ja maisteriopinnot olisivat jo käynnissä. Voi myös hakea, vaikka kandidaatin tutkintoa ei ole vielä suoritettuna, jos maisterin tutkinnon suorittamiseen on aikaa hakuhetkellä yksi tai kaksi vuotta. Mikäli olet kiinnostunut veroneuvonnasta, PWC toivoo ainakin kahden vuoden opinnot suoritettuna. AMK-opiskelijoilta PWC edellyttää noin 150 suoritettua opintopistettä ja suunnittelua valmistumiseen harjoitteluvuoden aikana. (PWC www-sivut)

Aalto Finance on rahoitusalaan kiinnostuneiden opiskelijoiden opiskelijaorganisaatio Aalto-yliopistossa. Aalto Finance toimii Ky:ssä, kauppakorkeakoulu opiskelijoiden liitossa ja AYY:ssä sekä Aaltoyliopiston ylioppilaskunnassa.

KyFinance on hakenut harjoitteluohjelmaansa henkilöä kolmannen vuoden opiskelijasta viidennen vuoden opiskelijaan tai jo valmistunutta KTM / Tradenomian, jolla on ollut laskentatoimi tai taloushallinto pääaineena. KyFinance kaipasi oma-aloitteisuutta sekä joustavuutta. Yritys arvosti aikaisempaa työkokemusta tilintarkastuksesta, kirjanpidosta tai muista taloushallinnon tehtävistä. Kyfinance on tarjonnut haastavia ja mielenkiintoisia työtehtäviä. Tässä työssä pääsee tutustumaan johdon konsultointityöhön läheltä, kun työskentelen asiantuntijoiden kanssa erilaisissa asiakastoimeksiannoissa, joissa usein työpäivät vietetään asiakkaan toimistolla. Hakuaikana oli mahdollista päästä osallistumaan tarkastusryhmän kanssa erilaisiin tilintarkastustehtäviin kuten data-analyysseissä avustamiseen, kirjanpidon tarkastamiseen, prosessikartoituksiin ja osavuositarkastusten sekä tilinpäätösten tarkastamiseen. (Duunitorin www-sivut)

Hakua ei enää ole käynnissä, mutta tässäkin tuli ilmi, että aikaisempaa työkokemuksista kaivataan.

MS-Revisor on suomalainen tilintarkastusyhteisö. Yhtiöllä on toimipisteet Helsingissä ja Oulussa. Sähköisten palvelujen vuoksi palvelut ovat käytettävissä koko Suomessa. Ms-Revisorin palveluihin kuuluu tilintarkastuspalvelut, yritysjärjestelyt, erityistilintarkastukset, veroneuvonta ja koulutuspalvelut. MS-Revisor tarjoaa kevät- ja syyskautena rajoitetun määrän harjoittelupaikkoja laskentatoimen opiskelijoille. Valitettavasti sivuilla ei ollut enempään tietoa heidän kriteereistään. (MS-revisor www-sivut)

Seuraavana tutkittiin BDO Globalin nettisivuja. BDO Global on maailman viidenneksi suurin tilintarkastusorganisaatio. BDO Global tarjoaa tilintarkastusta sekä vero- ja neuvontapalveluita Suomessa sekä maailmanlaajuisesti kansainvälisen BDO-verkoston tuella. (BDO www-sivut)

BDO tarjoaa monipuolisia uramahdollisuuksia kokeneille sekä uraansa aloittaville asiantuntijoille. BDO:n harjoittelijat työskentelevät osana asiantuntijatiimiä tilintarkastuksen, vero- ja neuvontapalveluiden tai taloushallinnon palveluiden työtehtävissä. Harjoitteluohjelma sopii vastavalmistuneille tai opintojen loppuvaiheessa oleville opiskelijoille, jotka haluavat kehittää osaamistaan ja haluavat päästä soveltamaan oppimiaan asioita käytännössä. Harjoittelupaikkoja löytyy tilintarkastuksen, hankerahoituksen, sisäisen tarkastuksen sekä taloushallinnon palveluista kiinnostuneille.

Toivomuksena heillä on, että hakijalla on opintoja kahdesta viiteen vuoteen kauppätieteiden, hallintotieteiden, tradenomin tai vastaavia opintoja. He arvostavat aktiivisuutta, asiakaspalveluhenkisyyttä, aitoa kiinnostusta toimialaa kohtaan sekä innokkuutta uuden oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Vaatimuksena on myös hyvä suomen ja englannin kielen taito. Ruotsin kielen osaamisesta on myös hyötyä. (BDO www-sivut) Myös BDO työntekijä suostui haastateltavaksi minulle, joten alempaa löytyy paremmin tietoa heidän mielipiteistänsä ja kriteereistä.

Nexia on suomalaisten auktorisoitujen tilintarkastajien omistama tilintarkastusyhteisö. Nexia on erikoistunut erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten palvelemiseen. Nexian palveluihin kuuluu tilintarkastus- ja muut varmennuspalvelut, veropalvelut sekä yritysjärjestelyt. Nexia etsii joukkoon uraa aloittavia sekä kokeneempia tilintarkastusammattilaisia. Hakija voi olla KHT- tai HT-auktorisoitu tai siihen tähtäävä, eikä

aikaisempi työkokemus ei ole pakollista. Nexia tarjoaa viihtyisän työympäristön, kilpailukykyiset luontaisedut, hyvät koulutusmahdollisuudet ja ennen kaikkea mielenkiintoisia, haastavia ja monipuolisia työtehtäviä. (Nexia www-sivut)

6.2 Haastatteluiden tulokset

Laitoin haastattelu ehdotuksen kuuteen paikkaan ja kahdesta paikasta suostuttiin haastatteluun. Yritykset KPMG sekä BDO suostuivat haastateltavaksi. Lähdin ensin haastattelemaan KPMG työntekijää.

Haastattelun kysymykset pyörivät seuraavien kysymysten ympärillä: miten opiskelun aikana tulisi valmistautua tilintarkastus työhön? Tämä kysymys muodostui siksi, että halusin tietää tarkemmin, että arvostetaanko enemmän ammattikorkeakoulu vai yliopisto tutkintoa sekä minkälaisia kursseja alalle haluavan kannattaa ottaa. Toinen kysymys oli; onko mahdollisia luonteenpiirteitä, jotka auttaisivat työssä? Tähän kysymykseen kysyin tarkemmin vielä, että onko paljon sellaisia työntekijöitä jotka huomaa työtä tehdessä, että tämä ei ole hänen alansa, onko suuri vaihtuvuus ja millainen luonne auttaa työssä? Kolmas kysymys oli; millaista työ on luonteeltaan? Tässä tarkennukseksi kysyin että, onko työ kuinka stressaava, onko työ henkisesti rankkaa, ajatteletko, että jos teen virheitä, Onko jotkut asiakkaat haastavampia kuin toiset (luonteeltaan) ja Minkälaisia on tilintarkastajan työpäivät pituudeltaan. Viimeisin kysymys oli; Millaiseksi haastateltava kokee työn? Tässä kysyin myös mitä työtehtäviä teet? Kauanko olet tilintarkastus työtä tehnyt? Mikä on haastavin ja mielenkiintoisin asia? Miten hakeuduit itse alalle? Lopussa vielä haastateltavana oli mahdollista sanoa oma sana alalle hakijoille. Minulta pyydettiin, etten nimeä haastateltavan nimeä, joten haastattelu vastauksissa en mainitse kummankaan haastateltavan nimeä.

Ensimmäisen haastattelun pidin KPMG työntekijälle. Niin kuin aikaisemmin sanoin KPMG on konsulttiyritys, joka tarjoaa tilintarkastus- ja varmennuspalveluiden lisäksi vero- ja lakipalveluita, liikkeenjohdon ja teknologian konsultointia sekä yritysjärjestyspalveluita. KPMG pääkonttori sijaitsee Alankomaissa. KPMG:n jäsenten verkosto toimii 207 000 henkilön voimin 153 maassa. Pääsin haastattelemaan yhtä työntekijää netin välityksellä.

Ensimmäisenä kysyin, miten opiskelun aikana tulisi valmistautua tilintarkastustyöhön. Tähän sain vastaukseksi, että kannattaa ottaa kaikkia niitä kursseja, joissa on tilintarkastus mainittu eli tilintarkastuksen perusteet 1 sekä tämän jatkokurssit, jotka ovat tärkeimpiä. Myös sisäinen valvonta, laskentatoimen kurssit, kirjanpidon ja verotuksen kurssit olisivat hyviä. Haastateltava neuvoi myös katsomaan PRH sivuilta, joista löytyy tarkempia tarvittavia vaatimuksia. Kyselin, onko yliopisto- tai ammattikorkeakouluilla niin paljon väliä ja sain vastaukseksi, että heidän ryhmänsä mukaan ammattikorkeakoulu tutkinto on ollut riittävä ja soveltuva, mutta koko taloon on rekrytoitu enemmän yliopisto opiskelijoita ja nimenomaan laskentatoimen opiskelijoita. Laskentatoimi on tilintarkastukseen ehkä soveltuvin pääaine ja sivuaineeksi sopisi johtaminen ja vero-oikeus, koska lakien ympärillä tämä ala pyörii.

Toisena kysymyksenä esitin, että olisiko mahdollisia luonteenpiirteitä, jotka auttaisivat työssä. Tähän sain vastaukseksi, että perusluonteenpiirteitä olisi pitkäjänteisyys, tarkkuus, huolellisuus, tunnollisuus, joustavuus muuttuviin olosuhteisiin sekä sosiaalinen taito. Asiakkaat vaihtuvat nopeatempoisesti, joten sosiaaliset taidot olisi hyvä omistaa. Työ on puoliksi yksin puuhastelua, mutta puoliksi myös sosiaalista. Kysyin tässä vaiheessa myös, että onko vaihtuvuus suuri ja haastateltava vastasi, että vaihtuvuutta on aika paljon, mutta he ovat ottaneet sen huomioon rekrytoinnissa. Eli rekrytointi tilanteessa he ottavat huomioon jo vaadittavat luonteenpiirteet, sillä yleinen syy lähtemiseen on ollut, ettei pitkäjänteisyyttä löydykään.

Kolmantena kysymyksenä esitin; millaista työ on luonteeltaan. Vastauksesi haastateltava antoi, että on ollut niin kauan alalla, ettei ala ole mahdoton. Ylityö, vuorotyö sekä sesonkiaika voi olla kuormittavaa. Pitkät kesälomat auttavat henkilöstöä palautumaan. Työ painottuu tammikuusta huhtikuuhun, koska lakisääteinen aika vaatii tilinpäätökset siihen mennessä. Haastateltavan mukaan työssä voi kohdata kahdenlaisia haastavuuksia eli teknisiä haastavuuksia tai henkilökemiallisia haastavuuksia. Työ on asiakaspalvelutyötä, niin voi tulla myös väärinkäsityksiä. Väärinkäsityksiä voi tulla jokaisessa ammatissa. Teknisiin haastavuuksiin katsotaan sopiva työntekijä kokemuksen mukaan. Toiset tehtävät ovat hyvinkin rutiininomaisia ja kaikki menee hyvin, mutta sitten joskus on lukuja, joita joutuu korjaamaan ja se on se kuormittavin osuus työssä. Joskus

vaikeus tulee siinä, että asiakas ei ole pystynyt laatimaan tiettyjä lukuja ajoissa. Haastateltavan mukaan virheiden teko ei mietitytä paljon, koska heillä on tarkat toimenpiteet mitä pitää tehdä. Työajaksi haastateltava kertoi, että syksyllä on normaali tuntimäärä viikossa ja keväällä on ylitöitä tiettyinä viikkoina. Riippuen ihan missä ajankohdassa projektit ovat sinä hetkenä. Mutta he voivat tehdä kohtuullisen ajan ylitöitä.

Neljännessä kysymyksessä kysyin haastateltavalta hänen työtehtäviensä, yleistä tietoa hänestä ja hänen mielipidettään millaiseksi hän kokee työnsä. Haastateltava hoksasi tilintarkastusalan, kun hän oli kesätöissä taloushallinnon tehtävissä ja siellä oli ollut verotarkastus päiviä. Silloin haastateltava ajatteli, että tämä ala voisi olla sopiva, koska haluaa matkustella eri työpaikkoihin. Nykyisin haastateltava ei haluaisi matkustella niin paljon perheen vuoksi. Hän kuitenkin pystyy valikoimaan matkustuspäivät oman asiakaskunnan mukaan. Haastateltava on ollut 12 vuotta KPMG:ssä töissä ja on Joensuun yliopistosta valmistunut. Hänellä on ennestään muutaman vuoden kokemusta tilitoimistosta. Haastateltava tekee KPMG:ssä rekrytointi töitä eli haastattelee uusi työntekijöitä heille. Hän myös hoitaa hallinnollisia asioita henkilöstöön liittyen.

Haastateltava kokee työnsä vaativana, sillä oppimiskykyä vaaditaan jatkuvasti. Lait muuttuvat ja osaaminen oletetaan kehittyvän koko ajan ja hän myös haluaa osaamisen kehittyvän. Haastateltava on halunnut ammatin, jossa pääsee kehittämään itseään. Hän on myös tykännyt aina numeroista ja sosiaalisista tilanteista ja tässä ammatissa ne yhdistyvät. Oppimista tapahtuu koko työuran ajan ja ne ovat ne tekijät, jotka motivoivat häntä. Työympäristöä hän kehuu ihanaksi ja toisiaan tukevaksi ja sitä kautta tulee myös viihtyvyyttä. Haastateltava neuvoi vielä, että kannattaa tutustua alaan, jos olisi vaikka joku tuttu tilintarkastusalalla. Alalle tarvitaan jatkuvasti uusia työntekijöitä, koska työt ei näytä vähenevän, vaikka olemme siirtyneet sähköiseen maailmaan paperi maailmasta. Lopuksi hän sanoi vielä, että pitkäjänteisyys, kylmäpäisyys, rauhallisuus, järjestelmällisyys, sosiaalinen taito, numerotarkkuus, tunnollisuus, organisoitu taito on sellaisia taitoja, mitä tässä työssä tarvitaan. (Tilintarkastajan henkilökohtainen tiedonanto 6.11.2020)

Seuraavana pääsin haastattelemaan BDO työntekijää. BDO tarjoaa tilintarkastusta sekä vero- ja neuvontapalveluita Suomessa ja maailmanlaajuisesti.

Ensimmäisenä kysyin, miten opiskelun aikana tulisi valmistautua tilintarkastustyöhön. Tähän sain vastaukseksi haastateltavalta, että opintojen aikana kannattaa perehtyä mitä tutkintovaatimukset ovat. Silloin saa peruskäsityksen mitä kaikkea pitää lisätä, jotta saa kokonaisen tutkintovastaavuuden. Haastateltava jatkoi myös, että he arvostavat todella paljon, jos on oikeaa taloushallinnon työkokemusta eli ihan kirjanpidon laatimisesta tai myynti-, osto-, tai vuokrareskontran hoitamisesta tai vaikka maksuliikenteen hoitamisesta. Näistä saa hyvin oppia. Kirjanpidon esivaiheiden ja pääkirjanpidon avustavien asioiden ymmärtämisestä on suuri arvo tilintarkastustyössä. Taloushallinnon alan työkokemuksen hankkiminen on tärkeää ja ylipäättään työkokemuksen hankkiminen. Haastateltava voi rehellisesti sanoa rekrytointihoitajana, että ne ihmiset, joiden opintojen päätyttyä ei ole minkäänlaista työkokemusta menee jonossa viimeiseksi. Toinen asia on, että jos aidosti tilintarkastus kiinnostaa, niin on hyvä pyrkiä tilintarkastusyhtiöiden harjoitteluohjelmiin. Rekrytoinnissa he arvostavat itse kokemusta ja silloin koulutuksella eli ammattikorkea- tai yliopistotutkinnolla ei ole niin paljon väliä. Mutta tietenkin merkitsevää on, että tutkintovaatimukset sisältävät laajasti laskentatoimen ja oikeustieteen opintoja. Haastateltavaa hiukan mietitytti, pystyykö tradenomitutkintoon saamaan täyttä kokonaisuutta opinnoista. Haastateltava kuitenkin painotti, että opinnoista on enemmän hyötyä itse hakijalle kuin heille.

Toisena kysymyksenä esitin, että onko mahdollisia luonteenpiirteitä, jotka auttaisivat työssä. Tähän sain vastaukseksi, että työ on huomattavasti sosiaalisempi työ mitä kuvitellaan. Haastateltava kertoi, että mitä pidemmälle työuraa mennään, sitä suurempi osa työstä on asiakkaiden kanssa keskustelua ja vuorovaikutusta ja vähemmän teknistä suorittamista. Mutta myös uran alku vaiheessa huomaa, että työhön tarvitaan sosiaalisia taitoja ja sosiaalisten tilanteiden pelisilmää. Yleensä ne, jotka lähtevät alalta pois, ovat niitä, jotka eivät ole ymmärtäneet työn sosiaalisuutta. Haastateltavan mukaan toinen syy alan vaihtamiseen voi olla se, että henkilö löytää mielenkiintoisemman työn töitä tehdessä, koska tilintarkastajan työ on niin sanotusti näköalapaikka eli tilintarkastus hommissa näkee paljon erilaisia organisaatioita ja erilaisia työnkuvia. Usein nuorilla henkilöillä ei ole tiedossa mitä muut organisaatiot tarjoavat, joten tämän vuoksi osa uusista työntekijöistä voi siirtyä niin sanotusti pöydän toiselle puolelle eli töihin tilintarkastajien asiakkaiksi tai ainakin sellaisiin tehtäviin mitä he näkevät tilintarkastuksessa. Haastateltavan mukaan osa haluaa vaihtaa alaa sesonkiaikana kiireen tai sosiaalisuuden takia. Syy vaihdolle voi olla myös työn hektisyys tai pirstaloituminen eli

tarkoittaen sitä, että työ ei tule kerralla valmiiksi, vaan joutuu odottamaan tiettyjä asioita ja siirtymään tehtävästä toiseen ja takaisin. Haastateltava kuitenkin sanoi, että ei vaihtuvuus siltin kovin suuri ole.

Kolmantena kysymyksenä esitin, että millaista työ on luonteeltaan? Sain vastaukseksi, että työ opettaa sellaista epävarmuuden sietokykyä ja stressin hallintaa ja samalla kun tulee kokemusta enemmän, tulee myös varmuutta. Haastateltavan mukaan ihmiset, jotka jäävät alalle toimimaan päävastuullisten tehtävien kanssa, ovat myös varmaan luonteeltaan sen tyyppisiä ihmisiä, että pystyvät elämään tällaisen asian kanssa. Työtä ei voi tehdä niin, että koko ajan pelkäisi virheitä, niin kuin ei voi mitään työtä. Haastateltavan mukaan pyritään aina tekemää paras ja luottamaan siihen, että se riittää. Ihimillisiä virheitä tapahtuu ja maailma ei siihen kaadu. Moni asia auttaa työtä, esimerkiksi tilintarkastajilla on työkaluja, jotka ohjaavat tekemistä ja varmistavat, että tietyt asiat tulee tehdyksi ja pohdittua. Myös työkokemus tuo valmiuksia hallita työtä. Ulospäin tilintarkastustyö voi näyttää hyvin kiireiseltä, mutta tiimien avulla työmäärä pysyy kohtuullisena.

Asiakkaiden haastavuuteen haastateltava vastasi, että jotkut asiakkaat voivat olla haastavampia kuin toiset. Mutta yleensä ne haastavat työt ovat mielenkiintoisimpia asioita. Vaikka työ voi olla välillä haastavaa se ei välttämättä ole negatiivinen asia. Työssä voi olla myös henkilökemiallisia haasteita, eli jos jostain syystä päävastuullisen tilintarkastajan ja asiakkaan kemiat ei jostain syystä kohtaa tai tarkastuskohde ei ole orientoitunut tarkastukseen, niin haasteita voi ilmetä. Haastateltava kuitenkin painotti, että näitä löytyy jokaisessa asiakaspalvelutyössä. Haastateltava on vilpittömästi sitä mieltä, että tilintarkastusala on kaikkien hienoin työ ja hän on sitä mieltä, että asiakkaat ovat parhain juttu työssä. Asiakkaissa on parasta se, että saa olla heidän kanssaan tekemisissä, pääsee uusiin paikkoihin, näkee erilaisia tapoja toimia ja saa tehdä työtä vaativien kysymysten parissa. Vaikka työssä on paljon rutiinia, niin parhaat puolet ovat ne haastavat asiat.

Neljännessä kysymyksessä kysyin haastateltavalta omia tietoja sekä millaiseksi hän kokee itse työnsä. Haastateltava on toiminut tilintarkastajana noin 15 vuotta. Hän on auktorisoitunut ensimmäisen kerran vuonna 2009 HT-auktorisointiin ja vuonna 2013 KHT-auktorisointiin ja sitten vuonna 2017 JHT-tutkintoon. Haastateltava toimii aluejohtajana ja tekee lakisääteistä tilintarkastusta, eli on täysin asiakastyössä. Hän myös

tekee erilaisia hanketarkastuksia, EU-varojen tarkastuksia ja jonkin verran sisäistä tarkastusta. Haastateltava on alun perin kouluttautunut tradenomiksi ja sen jälkeen siirtynyt tilintarkastukseen. Koska tutkintovaatimukset ovat mitä ovat, niin hänen piti joitain kursseja täydentää yliopistossa, lähinnä oikeustieitä, mutta sitten hän päättikin opiskella itsensä maisteriksi töiden ohella. Ja nykyisin hän on kauppatieteiden maisteri.

Lopuksi haastateltava sanoi, että tällaisessa epävakaassa maailman tilanteessakin lakisääteistä tilintarkastusta tarvitaan aina. Työssä perusmarkkina on aina olemassa, riippumatta millainen taloudellinen tilanne maailmalla on. Koska tilintarkastus on lakisääteinen, niin sitä on pakko tehdä eikä se muutu maailman tilanteen myötä. Haastateltava ei kuitenkaan halua luoda täysin väärää kuvaa siitä, että työ on täysin turvattu ala, mutta työn lakisääteisyys takaa perusmarkkinan. (Tilintarkastajan henkilökohtainen tiedonanto 6.11.2020)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä kappaleessa on tehty pieni yhteenveto haastateltavien eli KPMG ja BDO työntekijöiden vastauksista sekä käyty läpi minun omia pohdintojani.

Haastattelujen tarkoituksena oli selvittää, miten opiskeluiden ohella tulisi valmistautua tilintarkastusalaan. Haastatteluiden aikana molemmat haastateltavat sanoivat, että tietenkin vaadittavat tutkintovaatimuksen tarvitaan. Nämä vaatimukset löytyvät PRH-sivuilta ja ne ovat mainittu ylempänä tilintarkastajan ominaisuudet kohdassa. Molempien yritysten haastateltavat painottivat myös laskentatoimen kursseja tärkeiksi. BDO haastateltava sanoi, että heillä kuitenkin arvostetaan perusvaatimuksen lisäksi työkokemusta enemmän. Kuulemien mukaan tradenomin koulutus voi olla riittävä, mutta ei helpoin. Tradenomit ja ekonomit hakevat samanlaisia harjoittelu- ja työpaikkoja, joten tradenomi saattaa jäädä valinnoissa toiseksi. Tämä johtuu siitä, että ekonomi opiskelijoilla on yleensä jo enemmän kokemusta ja tietoa.

Lähdin myös kyselemään, että olisiko jotain tiettyjä luonteenpiirteitä, joista olisi apua työssä. Molemmat haastateltavat painottivat työn sosiaalisuutta. Työssä vietetään todella paljon aikaa asiakkaiden kanssa ja mitä pidemmälle työssä mennään, niin sitä sosiaalisempaa työ on. Tämä on ollut yksi syy, miksi osa työntekijöistä on vaihtanut alaa. Myös pitkäjänteisyyttä tarvitaan työssä ja tämä on voinut olla syy alan vaihtoon, koska pitkäjänteisyyttä ei ole löytynyt. Työ on pirstaloitunutta eli työ voi jäädä kesken ja tarvitsee aloittaa uuden tehtävä ja palata myöhemmin takaisin vanhaan tehtävään ja kaikki työntekijät eivät välttämättä pidä tällaisesta työstä.

Haastateltavien kanssa oli myös keskustelua siitä, millaista tilintarkastustyö on luonteeltaan. Molemmat olivat sitä mieltä, että työ ei ole mahdoton ja kokemus tuo varmuutta ajallaan. Sesonki aika mainittiin, että silloin on kiireisitä ja ylitöitä voi olla tulla, mutta pitkät kesälomat auttavat palautumaan taas.

Asiakkaista he sanoivat molemmat, että voi olla kahdella tapaa haastavia. Osa asiakkaista voi olla teknisesti haastavia ja osalla henkilökemiat voivat tuottaa ongelmia. Mutta tällaista on kaikissa asiakaspalvelutöissä. Molemmat olivat silti sitä mieltä, että ne haastavimmat työt ovat niitä mielenkiintoisimpia töitä.

Molemmat olivat sitä mieltä, että tilintarkastajia tarvitaan ja työt ei näytä vähenevän, vaikka maailma muuttuu.

Opinnäytetyön aiheen miettimisessä meni hetken aikaa. Aluksi mietin mikä aihe minua kiinnostaisi ja tästä tuli mieleen tilintarkastus. Tällöin päätin, että teen opinnäytetyöni tilintarkastuksesta. Aiheelle piti olla kuitenkin jokin tarkoitus ja tajusin, etten tiedä tilintarkastusalasta oikein mitään. Tästä tulikin mieleen, että lähtisin haastattelemaan tilintarkastusyhteisöitä ja kyselisin niiltä tilintarkastusalasta. Tämän jälkeen juttelin opettajani kanssa ja täsmensimme aiheen tilintarkastusalaan valmistautumiseksi. Opinnäytetyön tarkoituksena oli siis lähteä selvittämään mitä edellytyksiä tilintarkastajat haluaisivat uusilta hakijoilta sekä tilintarkastajien omaa mielipidettä alasta.

Aloitin opinnäytetyön tekemisen etsimällä perustietoa tilintarkastuksesta kirjallisuuden avulla. Tämän jälkeen laitoin sähköpostia tilintarkastusyhteisöille, että olisiko kiinnostusta vastaamaan pieneen haastatteluun. Alun perin olin suunnitelmassa, että saisin neljästä kuuteen haastattelua, mutta loppujen lopuksi haastateltavia tuli vain kaksi. Haastattelut pidettiin tietokoneen välityksellä. Koska haastateltavia tuli vain kaksi, niin ajattelin, että voisin myös tutkia tilintarkastusyhteisöjen sivustoja ja selvittää, millaisia vaatimuksia sieltä tulisi ilmi.

Viitekehyksessä tuli ilmi tilintarkastusala säätelevästä laista ja muista säädöksistä, tilintarkastustyöstä ja tämän vaiheista sekä tilintarkastajan vastuista ja ominaisuuksista. Tässä oli tarkoitus muodostaa yleinen kuva tilintarkastajan työstä ja tämän vaatimuksista.

Suurimmat asiat, jotka ilmenivät haastatteluiden avulla, on, että työ on paljon sosiaalisempaa mitä moni kuvittelee. Tämä on ollut syynä tilintarkastusalalta pois lähtemiseen monella myös. Haastatteluiden aikana ilmeni myös, että työkokemus on tärkeä osa tilintarkastusalalle pääsyssä. Mikäli minkäänlaista työkokemusta ei ole, saattaa joutua jonon perälle.

Mielestäni opinnäytetyössä tuli esiin vastaukset asetettuihin kysymyksiin ja tämä selkeytti ainakin omaa ajatusta tilintarkastus työtä kohtaan. Vaikka haastateltavia oli vain

kaksi niin vastauksista saatiin laaja kokonaisuus. Opinnäytetyön tulokset olivat mielestäni luotettavia, sillä ne perustuvat ammattihenkilöiden vastauksiin sekä luotettaviin sivustoihin. Luotettavuus tulee ilmi myös siitä, että haastateltavien vastaukset olivat samankaltaisia sekä tilintarkastusyhteisöiden nettisivuilla oli samankaltaisia vaadittavia ominaisuuksia.

Mielestäni olisi ollut kiinnostavaa kuulla lisää tilintarkastajilta heidän työstään ja saada vielä laajempi näkemys tilintarkastusalasta, mutta saimme haastateltavilta riittävän kokonaisuuden opinnäytetyöhön asetettuihin kysymyksiin.

LÄHTEET

BDO www-sivut. Ura BDO:lla. Viitattu 25.5.2021. <https://www.bdo.fi/fi-fi/ura-bdo-lla>

Duunitorin www-sivut. Avoimet työpaikat. Viitattu 20.12.2020. <https://duunitori.fi/tyopaikat/tyo/summer-internship-sksyf-12656220>

Hallituksen esitykset 70/2016. 1luku

Halonen, K. & Steiner, M. 2009. Tilintarkastusprosessi käytännössä. WSOY pro. Helsinki.

Horsmanheimo, P & Steiner, M. 2016. Tilintarkastus. Helsinki: Talentumin Pro 2016. Viitattu 18.3.2021

KPMG www-sivut. Tietoa KPMG:stä. Viitattu 25.5.2021. <https://home.kpmg/fi/fi/home/tietoa-kpmgsta.html>

KPMG www-sivut. Trainee-ohjelma. Viitattu 25.5.2021. <https://home.kpmg/fi/fi/home/tyopaikat/opiskelijat-ja-vastavalmistuneet.html>

Laine, R. 2018. Mitä tilintarkastus on. <https://www.suomentilintarkastajat.fi/blogi/tilintarkastuksen-asiantuntijoille/mita-tilintarkastus-on>

Laki24 www-sivut. Osakeyhtiö: Osakeyhtiön tilintarkastajan tehtävät. Viitattu 18.3.2021. <https://www.laki24.fi/yritykset/osakeyhtio-tilintarkastajan-tehtavat/>

Lapin ammattikoulun www-sivut. Opinnäytetyön toteuttaminen. Viitattu 21.11.2019. <https://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Opinto-opas,-AMK-tutkinto/Opinnaytetyoohje/Opinnaytetyon-toteuttaminen>

Minilexin www-sivut. Mitä tarkoitetaan esteellisyydellä. Viitattu 18.3.2021. <https://www.minilex.fi/a/mit%C3%A4-tarkoitetaan-esteellisyydell%C3%A4>

MS-Revisor www-sivut. Viitattu 25.5.2021. <https://ms-revisor.fi/etusivu/>

Nexia www-sivut. Nexia tilintarkastusyhteisö. Viitattu 25.5.2021. <https://www.nexia.fi/>

Nexia www-sivut. rekrytointi. Viitattu 25.5.2021. <https://www.nexia.fi/rekrytointi/rekrytointi>

Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivut. 2017. Tilintarkastuskertomus. Viitattu 10.12.2019. https://www.prh.fi/fi/tietoa_prhsta/uutiskirjeet/tilintarkastusvalvonnan_teemakirje/tilintarkastusvalvonta_42017/tilintarkastuskertomus.html

Patentti- ja rekisterihallitus 2021. Opinnot. Viitattu 27.4.2021. https://www.prh.fi/fi/tilintarkastusvalvonta/tutkinnot/tilintarkastajatutkinto_ohjeet/tutkintojenhyvaksymisvaatimukset/opinnot.html

PWC www-sivut. Tietoa meistä. Viitattu 25.5.2021. <https://www.pwc.fi/fi/tietoa-meista.html>

PWC www-sivut. Töihin PWC:lle. Viitattu 25.5.2021. <https://www.pwc.fi/fi/rekrytointi.html>

Raitio, J. 2018. Sinustako tulevaisuuden tilintarkastaja? Viitattu 15.4.2020. <https://tilisanomat.fi/tyo-ja-ura/sinustako-tilintarkastaja>

Suomen tilintarkastajat. 2016. Uudistunut tilintarkastuslaki. <https://www.suomen-tilintarkastajat.fi/tilintarkastus/miksi-tilintarkastus-tehdaan/saantelyhankkeet/tilintarkastuslaki/tilintarkastuslain-muutokset/uudistunut-tilintarkastuslaki-tullut-voimaan>

Suomen tilintarkastajien www-sivut. Haluatko tilintarkastajaksi? Viitattu 14.4.2020. <https://www.suomentilintarkastajat.fi/tilintarkastus/haluatko-tilintarkastajaksi>

Tilintarkastuslaki 08.09.2015/1141 muutoksineen.

Tilintarkastaja. 2020 KPMG. Eurajoki. Nettihaastattelu. 6.11.2020. Haastattelijana Reetta Keränen

Tilintarkastaja. 2020. BDO. Eurajoki. Nettihaastattelu. 6.11.2020. Haastattelijana Reetta Keränen

Tomperi, S. 2018. Tilintarkastus normeista käytäntöön. Helsinki: Edita 2018. Viitattu 3.3.2020. <https://www.ellibslibrary.com/reader/9789513774011/preview>

Haastattelurunko tilintarkastajille

- **Miten opiskelun aikana tulisi valmistautua tilintarkastus työhön?**
 - Arvostetaanko enemmän ammattikorkeakoulua tai yliopisto tutkintoa?
 - Minkälaisia kursseja alalle haluavan kannattaa ottaa?
- **Onko tiettyjä henkilökohtaisia luonteenpiirteitä mikä auttaisi työssä?**
 - onko paljon sellaisia työntekijöitä jotka huomaa työtä tehdessä, että tämä ei ole hänen alansa?
 - onko suuri vaihtuvuus?
 - Millainen luonne auttaa työssä?
- **Millaista työ on luonteeltaan?**
 - Onko työ niin stressaavaa mitä ajatellaan?
 - onko henkisesti rankkaa
 - ajatteletko, että jos teen virheitä.
 - Onko jotkut asiakkaat haastavampia kuin toiset (luonteeltaan)
 - Minkälaisia on tilintarkastajan työpäivät pituudeltaan?
- **Millaiseksi itse koet työsi?**
 - Mitä työtehtäviä teet?
 - Kauanko olet tilintarkastus työtä tehnyt?
 - mikä on haastavaa ja mielenkiintoisin asia
 - Millaisena pidit HT-, KHT- tai HJT tenttiä?
 - Miten hakeuduit itse alalle?
 - Oma sana alalle hakijoille